

tur Dom. Solorzonus *suprà num.* 8. verbis illis: *Quia Parochie solebas resuari. Et expediret qui-*
dem, quia pro illarum fabricâ, quæ Hispanorum
lunt, nihil appetat specialiter deputatum, licet
pro Ecclesiis Indorum sit, de quo Lumenle Con-
*cilium Tertium *Act. 3. Cap. 13.* & quod dixi-*
mus, eatenus accipendum est, quatenus ad Iuris
dispositionem reducitur, quæ non ita videtur
comporta, vt nonnulli existimant de consue-
tudine autem alia est ratio, circa quam philoso-
phandum est iuxta dicta in præmissis ad Assertio-
nes, & iuxta proborum ac peritorum consilium
procedendum. Et erunt forte eorum aliqui, ra-
tionabile non existimatur, feclusâ Pontificia de-
cisione, vt quis Mislarum stipendio fraudetur,
cum dignus sit operarius mercede sua, iuxta Christi
*notissimum pronuntiatum *Lucæ 10. vers. 7.* ad-*
dicatum in Cap. 1. de sepulturis, & alibi. Si di-
catur non fraudari stipendio, sed quartam Mis-
farum partem Episcopo dandam vt ipse eas di-
cendas pro suâ voluntate distribuat: id quod vsu
videtur roboratum. Si vsu quidem legitimè pre-
scriptus, non est penitus improbandus: sin mi-
nus, iuxta dicta temperandum arbitrium, quia
neque pro eo Iuris suffragatur.

Assertio 9.
Aliqua ex
quibus non
debeatur,
reconsen-
tur.
Cap. finale
de Testam.

34 Dico Nonò. Quædam sunt, ex quibus Canonica portio indubitanter quia pro illis sunt manifesta decisiones in Iure. Cap. finalis de Testamentis sic habetur: *De ijs, quæ in ornamenti, vel pro Cereis, seu fabricâ, luminaribus, anniversario, Septimo, vicesimo die, iue aliis, ad perpetuum cultum diuinum legantur Ecclesiis, vel reliquis p[ro]is locis, Canonica portio, dummodo in fraude non fiat, ut ea Episcopus, seu Parochialis Ecclesia, debeat defundari, deduc non debet. Hæc ibi. Quibus consonant quæ habentur in Cap. Ex parte 31. de verbis. signifi-*

cat. Quia vero nonnihil varietatis est, hic etiam proponenda. Sic ergo ibi Honorus Tertius:

Cum igitur ipsi [sic] ex eorum interpositione accepimus) non intellexerint quid de his, quæ in ornamenti Ecclesiastici, vel ad fabricam Ecclesiæ reparacione indigenis, aut ad Ecclesiæ luminaria, nec non de his, quæ pro anniversario, septimo, tricesimo, ac vicesimo faciendis, vel de his, quæ personis specialiter, nisi forte id fiat Ecclesia ratione, à quocumque legantur, aliqua debet solui portio &c. Diversitas quidem in eo appareat, quod in priori loco absoluè statuitur, vt de ijs, quæ pro fabrica Ecclesiæ legata fuerint, nihil pro Canonica portione detrahatur: in posteriori autem non ita absolutè id assentur, sed cùm Ecclesia indiget reparacione: vnde si reparacione non indiget, videtur deberi. Sed hoc non obstat, quoniam generalis decisio debeat sustineri, quia iuxta Glossas viriisque Capitis eadem est, & cùm si fauorabilis, amplè interpretanda. Illud ergo, Reparatione indigenis, sic accipendum est, vt ad tempus etiam futurum extendatur: id est, pro reparacione, quando illa indigere contingat, juxta vulgarem quod fauores conuenient ampliari. Atque ita tenent graves Scriptores apud Barbosam de Potestate Episcopi, Allegat. 86. num. 24. quidquid alij sentiant ibidem adducti. Et vt diuersum aliquid continere fateamur, standum equidem decisioni Gregorij, quæ posterior est, licet in Decretalium libris prior habeatur. Gregorius enim Honori successit, vnde nulla restat difficultas. Quod autem de relictis personis specialiter dici-

Circa reli-
cta pro Ec-
clesia repa-
ratione, di-
uersitate in
moto lo-
quendi non
obstat.

tur, non ratione Ecclesiæ, juxta id est quod di-

ximus. num. 31.

35 Id verò quod de luminaribus traditur, *In reliqui*
non videtur consoloni decisioni Cap. Cum inter, naribus
ceremonia
explicata.

Cap. Cum
inter, da
verb. sig-
nificata.

non videtur consoloni decisioni Cap. Cum inter, naribus ceremonia explicata. Vbi portio Canonica folienda disponitur ex lampadibus cum oleo, ibi: & lampades cum oleo, quæ predictæ Capelle ab aliis quibus offeruntur. Sic præfatus Honorus. Sed hoc debet negotium facessere, dici enim potest Prima ibi ratione præscriptionis id concessum, ex quo ea confirmantur, quæ diximus *Assert. 9.* decisio-

nen scilicet illius Capitis non esse generalem. Se-

cundò posteriorem esse decisionem Gregorij, & ita illi potius standum. Tertiò decisionem virtus que in prioribus Capitibus procedere de luminaribus, pro quorum perpetuo vsu aliquid relinquitur; cùm tamen Cap. Cum inter vos, de luminaribus procedat, pro quorum temporario vsu ali-

quid offertur. Sed illud non videtur admittendum: pro quo & faciunt ea, quæ adducit Bernar-

dus Parmensis in citatum Cap. finale de Testam. fauore enim religionis, & ob reverentiam diuini cultus, predicta disponuntur, & summa est ratiophæ-

to, quæ pro religione facit. *L. Sum personæ D. de dum.*

Relig. & sump. funer. & sicut de legis p[ro]is non

deducitur falcidia, quod & leges humanæ dispo-

*nunt C. ad 1. *Fabridam antebit.* Similiter. Et alibi:*

ita neque ex legis pro diuino cultu, ne sacri

Canones minus in hac parte fauere pietati vide-

antur. Et hoc specialiter procedit in oblationi-

bus, quæ causa mortis sunt, vnde dispositio Iu-

ris pro illis in Titulo de Testamentis apposita, &

legati nomine significata. In alijs autem idem di-

cendum ob eamdem rationem, nisi ex legitima

conscientudinis præscriptione aliud habeatur.

Circa Quartam, Sede vacante.

36 Dico decimò. Sede vacante an debeat *Assertio 10.* solui Quarta, ita vt futuro Episcopo reserueretur, dubia questionis est, præfertim in Indiis. Et vt debeat, adducitur Cap. *Quoniam quidam 75. dis.* in quo statuitur sic: *Redditi vero debet quæ eiusdem viduatæ Ecclesiæ integrum referari apud Oecoprobant.*

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-
debet quæ

Cap. Quo-

niam 75.

dis.

Circa id
dubiam
esse quasio-
nem. Ei-<

1. Tim. 3.
v.3.

Concil.
Tol. 3.

Quartam
in Ecclesiæ
beneficiis
debent ex-
tendere.

Cap. Pla-
cuit 10.
q.3.

Cap. Vno
Ibid.

Circa oblationes Resolutio postrema.

Affterio 11.
Circa obla-
tiones. Vbi
de ijs, qua
cauamor-
is sunt,
tantum de-
benti Quar-
tam.

Dico vnde cimo & ultimo. Id quod dicatum est de quarta funerali, non est ab oblationes, quæ causâ mortis non sunt, extendendum. Id probo ex Cap. Conquerente, de Officio Ordinarij, vbi Honorius III. iura Episcopalia determinans, & ea, quæ in contributionibus consistunt, definens, sic ait: *Synodatu, seu Cathedratici nomine duos solidos Quartam decimatum, & mortuariorum, visitationem quoque annuum.* Sic ibi. Quibus Pontifex obligationem illam sustulit, quæ à Gelafo Papa erat imposta circa oblationes, de quo in Cap. Nec numerus 10. q. 3. & in Cap. Eleutherius 18. quest. 2. dum statutum ut circa hoc seruerat pacio & consuetudo, quodammodo scilicet, & vt illa designetur ex conuentione aut consuetudine, nihil certum haberi potest: & vt sublatam non velimus, sed in suo robore persistem, illa certè moderationem habet singularem, dum sic ibi Pontifex: *Nec illa pars oblationum omnium generaliter intelligenda est, sed vel anniversarie Dedicationis, vel querundam etiam Millennium dierum: prout inter Episcopum & sacerdotem tempore Dedicationis conuenierit.* Hac ille. Iuxta quæ, vbi nihil est in Dedicatione conuentum, ei visus Episcopus renuntiasse. Quid si successores sibi non potuisse incommodare contenderint, constituant dies, sed cum moderatione praedicta, inde, quod obuerit, habituri.

Recen-
tur non-
nulla, ex
quibus sol-
li abet, ex
Cap. Cum
inter vos.

42 Neque obstat quod habetur in Cap. Cum inter vos, de verb. Significat. Vbi multa recessentur oblationum genera, ex quibus Honori, qui & auctor Cap. Conquerente, solui iubet Canonica portionem, videlicet ex ijs, quæ in ciminiili posuntur, quod de altaris suscipit (Sacerdos) & facit per Ecclesiam deportari, & que ante Crucem, & in Missa Trinitatis, & ea, quæ pro defensione dan-

tur, & lampades cum oleo, quæ praedicta Capella (S. Hilarii) ab aliquibus offeruntur, vel quæ dantur munitione, qui ad recipienda taha per praefata Capella Parochiam destinatur. Non inquam obstat, quia ibi plus quam quadrigena confutudo inveniatur, ad quam Pontifex respectum habuit, ut ostendimus numeri 32. & 33. Neque nos vim negamus consuetudinis rationabilis, & legitimè praescripte, si conditions eas habeat, de quibus numeri 24. & seqq. Concilium etiam Limensem tertium Act. 4. Lim. 3.

Concil.
Cap. 20.

Quartam Oblationum soluendum statuit: sed non vrget contra dicta, cum id velit tantummodi solui, quod iuxta Iuris dispositionem debetur, & modo, quem sibi Canonices statuunt, quæ sunt illius verba. Facit pro Assertione Minorensis Episcopu, Zerola in Praxi, verb. Legatum num. 3. vbi sic concludit: *Quarta Parochialis non debetur nisi de his, quæ obueniunt ratione funeris, & de legis omnibus factis Ecclesia apud quam defunctus elegit sepulturam. Hæc ille. Sicut ergo Ecclesiæ non debetur, cui magis est Parochus obstrictus, ita neque Episcopo. Vnde iuxta Iuris Canonici dispositionem, Parochio intestato decedenti non succedit Episcopus, sed Ecclesia, cuius haberat administrationem. Cap. Dilectus, de Success. ab intestato. Concilium etiam Tridentinum, vbi Quartæ meminit, solius funeralis fecit mentionem, ut videri specialiter potest Sessione 25. Cap. 13. de Reformat. Quonodo autem oblationes debeat Episcopo celebranti in quacumque Parochiæ, non autem in loco exemplo, nisi ex virtute, videri potest apud Barboam Allegat. 80. numeri 11. & seqq. & hæc pro quarta à Parochis debita sit satis artigisse, non Hispanorum tantum, sed Indorum etiam applicanda, ad quos opera pretium est ut iam tandem transeamus.*

C A P V T II.

Circa Indorum Parochos nonnulla percurruntur.

Affterio 1.
circa lin-
guam in
Parochiis
necessaria.

43 Ongiorem pro illis non attenimus discussionem, quia in superioribus est præmissa, vnde satis erit, quæ sunt dicta, nonnullis additis, reficare. Pro illo ergo

Dico primò. Futuri Indorum Parochi Indice linguae debent habere peritiam, & eâ destituti grauiter peccant, dum tale munus assumunt, sicut qui illos approbant, præsentant, aur Canonice instituunt. Videantur circa hoc dicta Cap. necessaria. præced. §. 1. & Titulo 13. numer. 67. Circa quod his diebus grauia concertatio extitit. Cum enim Capitulum Ecclesiæ Truxillensis, Sede vacante, tres à se probatos ad Proregerem, Patronatum Regium exercenterem, ut iuxta morem eorum unum eligeret pro Indicâ Parochiâ remisisset; & non contemnendis relationibus illös peritiam lingue sufficiens non habere repunitatum Proregi fuisset; vt minùs legitima nominatio ad prædictum est Capitulum reoluta, vt rem attentius & legalius expediret. Pro quo cum competens temporis spatiu suu arbitrio designasset, nouo facto examine, iidem sunt nominati, & ad Proregerem nominatio destinata. Sed frustra: nam relatio-

Circa Indorum Parochos doctrina multiplex.

relatione aliquorum de insufficientia præfata, non est ad præsentationem progressus factus, sed notificatum illis ut compararent coram Prorege ipso examen subitur. Sic factum, & iudicium Capituli præsentatione ipsa comprobatum. Quod cum in oppositione alia similiiter factum esset, iudicium Capituli minus est legitimū deprehensum, & nominatus ante alios inveniens est minus habens, sicut & secundum locum teneris, & solus postremus præter communem expectationem, Beneficii est ob peritiam linguae, & alia congrua morum & doctrinæ ornamenta contineat. Quod cum sic factum sit, & zelus debuerit sic agentis commendari, an tamen secundum scientiam fuerit, dubitarunt multi, alij apertius inficiati. Unde enim Patrono potestas talis, cuius sola partes in præsentatione sunt positæ, cum examen, & alia consequentia, ad ius Prælati spectent, & negotiis spirituale sit, cui nequit nisi violatis legibus laicæ si potestas immiscere? Cum ex vi iuris patronatus, non concepsio, sed præsentatio pertineat ad Patronum: que sunt verba Gregorii Noni in Cap. Transmissæ, de iure patronatus, vbi Glossa sic ait: *nota ergo vim & potestatem, quam habet Patronus Solam præsentationem, unde nil aliud sibi servare debet.* Sic illa. Et est hæc communissima doctrina Iuris auctoritate firmata, de quæ nequit dubitari. Si præterea addamus quæ Concilium Tridentinum Sessione 24. Cap. 18. de Reformat. circa examen eorum qui ad Parochiales Ecclesiæ sunt assumendi, disponit: debent enim esse in eo examinatores Synodales, qui cum Episcopo, aut eo imposito, cum ipsius Vicario concurrant. Quæ & obseruanda exactissime in prouisionibus Indianorum Regio edicto cauerit, cuius tenorem adducit Dom. Solorzani Tomo 2. Lib. 3. Cap. 15. numer. 14. & in Politica pag. 624. Videnda etiam Cardinalium declaratio infra numer. 8. per quam omne aliud examen remouetur, etiam si ius ad illud cumulatiu dicatur haberi ex immemoriali constitutidine. Et quid ad hæc Patronus, & ab eodem Examinateores designari, nec pro lingua peritia tantum, sed etiam pro doctrinâ?

Ex ordina-
rio pre-
senti mo-
do roba-
tur.

44 Si communis equidem præsentandi modus esset, & Prorex nullà præcedente Episcopi, aut Capituli nominatione, aliquem aut aliquos deberet præsentare, non licet ipsi ad examen vocare, sed informatione de idoneitate præmissâ, præsentatio ab ipso fieri debuisset. Cum enim Regi in præsentatione nihil tale in vnu sit, & id Ecclesiæ consuetudo non ferat, non deberet Prorex plus sibi eius generis adrogare. Ex ea autem quod nominatio in Indiis Ordinarij precedat, non plus potestatis substituto Patroni confertur, quia nullum amplioris huius licentia extat fundatum. Cum Parochialis collatio ex priuilegio ad aliquem Abbatem, vel quempiam alium inferiorē pertinet, declaravit sacra Congregatio Cardinallium, ut videri potest in earu ultima Recognitione circa citatum Caput Tridentini. §. Quoties aliquis, Collatore tales nihil quoad examen posse illis verbis: *neque Abbas eam ob causam vnum exanimis editum proponere potest, neque illius offici par tem vnam attingere: sed id totum pertinet ad Ordinarium &c.* Idque è ratione: quia cum sola collatio

Thesauri Indici Tom. II.

ratio sit illis concessa, non debent circa examen partem villam sibi vendicare: cum tamen Prælati Ecclesiastici sint, & videatur Iuri & rationi consentaneum ut collaturus Beneficium, per examen agnoscat illo esse dignum eum, cui est ab ipso conferendum. Quid ergo de Patrono laico est æquum censeamus, qui & ob statum, & Pontificiam indulgentiam, minori est prædictus facultare?

45 Præterquam quod iudicio Ordinarij circa sufficientiam eorum, qui præmisso examine elicuntur, omnino standum est, quando nullus est, qui de tali iudicio appellatur ob prætermissionem suam, cum notoriè dignior sit: tunc enim applicationis recursus coceditur à Pio V. in Bullâ publicata Kalendis Aprilis 1567. Pro quo extant Declarations Cardinalium plures, quæ videri in recollectione & recognitione citata possunt. Unde vnius aut alterius dicto standum non est, sed actis iuridicis, vbi præsterim doctrina, & timorata conscientia Ordinariis suffragantur. Cap. Lugdunensis 9. quest. 2. & Cap. Nisi essent, de Præbendis, ibi: *ut si essent viri prouidi & honesti. &c.* Cap. Nisi Vbi Doctores. Et hoc quidem in casu nostro client de effectus comprobavit: nominatus enim primo loco à Capitulo est à Prorege præsentatus, ex quo apparuit transuersales delationes veritatis fulle præsidio destitutas. Quod si in secundo casu secus evenit, ad id quidem responderi potest ex doctrina sacra Roræ, quam amplectitur Barbola Allegat. 60. num. 91. §. In prouisionibus, vbi statutum cum in prouisione Curati Beneficii per Secdem Apostolicam additur; Si per diligentem examinationem per te adhibitis Examinatoribus in Synodo Diocesana deputatis, ad hoc idoneum esse reperiri, super quo conscientiam tuam oneramus: cùm clauila non obstante, non esse nouum examinatus: satis enim per illud dispositio Pontificis adimpletur. Pro quo bonos textus & Autatores adducit. Nec enim debet prouisus casuali conditioni cum periculo amissionis exponi, aut nouum iudicium, quod mirabile est, sèpè subire. *Idoneus enim casu (verba illius sunt)* Notanda doctrina pro reperi-
tione ex-
aminandi.

Barbola.

Ex ordinario pre-
senti mo-
do roba-
tur.

46 Pro resolutione autem prædicta mouere exemplar potuit nescio quod Proregis alterius exemplar. circa idem Sed exemplaria huiusmodi non talia esse solent, non bene allegari. Congrega-
tio Cardi-
nalium.

Exemplar potest, neque illius offici par tem villam attingere: sed id totum pertinet ad Ordinarium &c. Idque è ratione: quia cum sola collatio

T T veritatis